
Werken na 65 jaar

Aanbod stijgt maar vraag blijft achter

KÈNE HENKENS EN HANNA VAN SOLINGE

Anders dan pakweg een halve eeuw geleden hoeven mensen in Nederland na hun 65ste niet meer te werken. We hebben immers AOW en de meesten van ons krijgen een pensioen. Toch is er een stijgend aanbod van 65-plussers die wel betaald willen werken. Van de 65-69 jarige mannen werkt meer dan tien procent voor enkele uren per week, van de vrouwen is dat vier procent. Vijf procent heeft een betaalde baan van minstens 12 uur per week. Duizenden 65-plussers staan ingeschreven bij de uitzendbureaus. De vraag is wat al die ouderen motiveert en of er ook banen beschikbaar zijn. Het NIDI deed onderzoek.

Hoewel slechts weinig mensen in Nederland tot hun 65ste actief zijn op de arbeidsmarkt, markeert deze leeftijd nog steeds de overgang naar de oude dag. Doorwerken na de 65-jarige leeftijd gebeurt slechts sporadisch en vooral in die sectoren van de arbeidsmarkt waar het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd niet zonder

meer het beëindigen van arbeid impliceert. Van de werkende 65-plussers is 60 procent werkzaam in een vrij beroep of als zelfstandig ondernemer. Maar zelfs in deze sectoren is werken na het 65ste nog dikwijls een taboe en wordt dit vaak gezien als concurrerend voor de kansen van jongere beroepsgenoten.

Rond 1900 was meer dan 60 procent van de mannelijke 65-plussers nog actief op de arbeidsmarkt. Nu is dat uitzonderlijk, hoewel het percentage wel stijgt. In de jaren negentig had drie à vier procent van de 65-69 jarigen betaald werk van minstens 12 uur per week. Van 2000 tot 2004 steeg dat percentage tot vijf. Wel participeert acht procent van de 65-69 jarigen, wanneer elk uur dat mensen werken wordt meegeteld, betaald op de arbeidsmarkt, in verhouding overigens beduidend meer mannen (11 procent) dan vrouwen (vier procent).

Wat beweegt mensen om ook na hun 65ste levensjaar nog actief te blijven op de arbeidsmarkt en hoe kijken werkgevers daar tegen aan.

Niet alleen voor het geld

Uit NIDI-onderzoek blijkt dat mensen erg verschillende motieven hebben om door te werken (zie de tabel). Voor bijna 40 procent van de werkende 65-plussers is dat vooral de aantrekkelijkheid van het werk. Op de tweede plaats zijn financiële motieven belangrijk. Gebrek aan pensioen en een onvolledige AOW kan mensen dwingen om hun inkomen via werk wat aan te vullen. Voor ruim eenderde is geld echter de minst belangrijke factor. Voor veel van hen vormt het contact met collega's en maatschappelijk meetellen een zwaarwegend motief. Slechts een enkeling noemt verveling als reden om te blijven werken.

De behoefte bij 65-plussers die niet werken om zich weer op de arbeidsmarkt te melden lijkt niet zo groot. Ongeveer zes procent zou wel weer een betaalde baan willen hebben, gemiddeld van maximaal ongeveer 15 uur per week. Onder alleenstaanden is de belangstelling tweemaal zo groot als bij gehuwde ouderen: acht tegenover vier procent. Vooral mannen ambiëren een terugkeer op de arbeidsmarkt. Opleiding en leeftijd spelen geen rol.

Werkgevers: geen banen, wel werk

Maar hoe kom je als 65-plusser aan een baan. Velen schrijven zich in bij een uitzendbureau. De laatste jaren richten steeds meer uitzendbureaus zich op de ouderen- en 65-plusmarkt. Het aanbod aan banen valt echter flink tegen. Mede door de economische omstandigheden hebben werkgevers nog steeds weinig banen te vergeven. Uit onderzoek blijkt echter dat ook bij een krappe arbeidsmarkt weinig werkgevers geneigd zijn om ouderen te stimuleren om door te werken tot hun 65ste jaar of om 65-plussers in dienst te nemen. Voor een reguliere baan wordt vaak de voorkeur gegeven aan een jongere werknemer. Doordat ouderen in veel gevallen flexibel inzetbaar en sterk gemotiveerd zijn, vormen ze echter wel een interessante doelgroep bij incidenteel en parttime werk op vaak incurante tijdstippen. Het gaat daarbij onder meer om banen als koerier, chauffeur, overblijfhulp, receptionist en call-center medewerker. Ze zijn bovendien relatief goedkoop, want er hoeven geen sociale premies meer te worden afgedragen. Alle zekerheids-

wetten, zoals de ziektewet, WW en WAO lopen tot 65 jaar.

Trend gekeerd

Nederland vergrijst steeds meer. Bestaat de bevolking nu voor 14 procent uit 65-plussers, in 2040 zal naar verwachting met een kwart ouderen het maximum worden bereikt. De daling van de arbeidsdeelname van 65-plussers is inmiddels tot staan gebracht. Er zijn echter nog geen aanwijzingen dat ouderen zich massaal op de arbeidsmarkt gaan melden, hoewel er na 100 jaar voor het eerst wel weer sprake is van een stijging. De motieven om actief te zijn op de arbeidsmarkt lijken niet primair financieel ingegeven, maar dat kan in de toekomst veranderen. Een groeiende groep ouderen komt niet in aanmerking voor een volledige AOW-uitkering en steeds meer mensen hebben geen volledige pensioenopbouw door een gebroken carrière of een echtscheiding. Voor deze ouderen kan werk een middel zijn om de financiële armsgslag te vergroten. Een situatie die in de Verenigde Staten en Engeland tegenwoordig heel gewoon is. Vooralsnog liggen vooral positieve argumenten ten grondslag aan de behoefte om lang actief te blijven op de arbeidsmarkt of in vrijwilligerswerk. De belangrijkste drijfveren zijn het opdoen van nieuwe vaardigheden, nieuwe ontplooiingskansen en maatschappelijk nuttig bezig zijn.

LITERATUUR:

- Dalen, H. van, K. Henkens, (2004), De verborgen waarde van de oudere werknemer, *Bevolking en Gezin*, 33(1), pp. 29-60.
- Henkens, K., J. Neuteboom, R. Schepers en H. van Solinge (2005), Verrijkt doorwerken: maatschappelijke detachering als alternatief voor vervroegd uitreden. *Gids voor Personeelsmanagement* 84(5), pp. 28-31.
- Henkens, K. en H. van Solinge (2006), Oudere werkt langer door. *Gids voor Personeelsmanagement* 85(2), pp. 22-24.

Dr. C.J.I.M. Henkens en **ir. H. van Solinge**, NIDI. Contact: henkens@nidi.nl.

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en beoogt de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken te bevorderen. Inlichtingen over toezending van kopij kunnen worden ingewonnen bij de redactie

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding is toegestaan. Toezending van bewijs-exemplaren wordt op prijs gesteld.

Het NIDI is een instituut van de KNAW dat zich bezighoudt met onderzoek naar ontwikkelingen in de omvang en samenstelling van de bevolking

colofon

Demos	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry Bronsema, eindredacteur drs. Gijs Beets dr. Harry van Dalen dr. Ernst Spaan
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	http://www.nidi.nl/public/demos/
Abonnementen	gratis
Basisontwerp	Harmine Louwé
Druk	Nadorp Druk b.v., Poeldijk

Motieven om te werken na 65 jaar

	Meest belangrijke reden	Minst belangrijke reden
Geniet van het werk	39	5
Geld	21	35
Contact met collega's	21	6
Maatschappelijk meetellen	14	1
Verveling	4	51
Totaal	100%	100%

Bron: NIDI 2004.

Foto: Marcel Minné

